

Z ognjem, strupom in orožjem se ni šaliti. To se mladini pove sto in stokrat v šoli, doma in drugod — pa se nekaterih še ne prime, dokler jih nesreča ne zmodri. Oni mesec smo zopet čuli tožbo, da so mladi pastirji zažgali cerkev sv. Vida v Planini nad Zgornjim Tuhinjem. Kako je to mogoče? Igračkali so se ter lučali ogorke na streho, ki je bila s škodljami pokrita. Človek bi rekel: Plačajo naj! — To res že ni več sama lahkornost. — Pred tedni se je pa v Novi vasi pri Radovljici igral v kuhinji ob štedilniku brez nadzorstva dveletni otrok posestnika Kralja. Razkopaval je pepel pri istejah štedilnika. Pri tem se mu je vnela oblekica. Posledica? Opeknel se je tako, da so ga našli starši nezvestnega — in je otrok čez pol ure umrl. — Novičar poroča o teh nesrečah zato, da bi bili v bodoče varuhi in otroci tembolj pozorni na vse take prilike in kraje, kjer se utegnejo pripetiti nesreče.

Pozimi in poleti. Rekli smo že večkrat, da nesreča nikoli ne počiva. Pozimi so se godile nesreče na ledu, pri drsanju; letni čas pa vabi staro in mlado v okrepečajočo vodo, ki pa tudi skriva nevarnosti. Pri kopanju, zlasti če je voda bolj hladna, deroča ali pa globoka — je treba že nekoliko paziti. Tudi, kdor zna plavati, ne sme biti drzen. Ob sovodnjih, kjer se steka več vodá z razno toplino, osobito če nastanejo vrtinci, je že marsikdo steknil, ali pa bil vsaj v nevarnosti, da ga vrtinci pogreznajo. — Kaj je bilo vzrok, da je koncem junija pri kopanju v Savi utonil sin tovarniškega delavca Slivnika z Jesenic, nam ni znano; najbrž je bila Sava še prehladna, saj je tiste dni po hribih še snežilo, pa je nastopil krč. — Vsaka reka ima svoje muhe, pravijo ljudje. Tudi Sava ni brez njih. Pri Tacnu v bližini Ljubljane je uganjala 28. junija večja družba malih deklic v čolnu svoje šale. Čoln je izgubil ravnovesje, in deklice so poskakale v vodo. Dve sta se prav s težavo rešili, enajstletno Marijo Čizman je pa odnesla voda.

Kaj pa to? Marsikaj pripisujejo ljudje zgolj naključju, češ, slučaj je tako nanesel. Toda mnogokrat delajo s takim govorenjem krivico angelom varuhom, ki preprečujejo in odvrčajo od svojih varovancev večje in manjše nesreče. Nedavno se je zgodilo na železniški progi med Trstom in Puljem blizu postaje Kanfanar to-le: Strojevodja vlaka, ki je bil v diru, opazi med tračnicami igrajočega se otroka. Poskuša ustaviti vlak, a ni več mogoče. Vsi vozovi drdrazo preko otroka. Toda otrok je postal nepoškodovan. — Ali ga ni čuvala nevidna roka angela varuha? — Nekaj podobnega poročajo iz Rima. Neki otrok je padel iz 5. nadstropja na dvorišče. Nič se mu ni zgodilo; samo malo opraskan je bil po životu! — O, le pridno se priporočajmo zvestim varuhom božjim! — In še nekaj! V goriški okolici je sedel nedavno sredi železniškega tira 2letni fantiček Anton Pavlin in se igral. Kar pridrdra tržaški brzovlak. Otrokova mati zavpije in prihiti, da reši otroka. A bilo je prepozno. Brzovlak je zdrčal preko njega. Mati je bila vsa iz sebe. Ko je vlak odbrzel, se mati ni mogla načuditi, ko je videla otroka na istem mestu skoraj nedotaknjenega; samo malo opraskan je bil. Da se je jokal, je pa umevno.

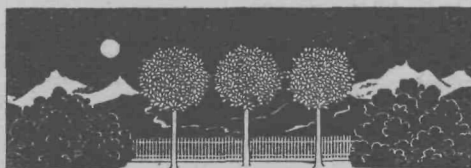
Kje te čaka?... Kdo neki? Tista bela žena, ki ji pravimo smrt. Kje te čaka, ne veš. Skrbi pa po možnosti, da te ne zgrabi nanagloma in nepričakovano. V Gaberju na Štajerskem je šel 9letni deček Terček uprav iz šole, pa ga je povozil avtomobil. Po nesreči in vsled nepazljivosti seveda. Šofer je dečka takoj peljal k zdravniku ter založil zanj 1000 dinarjev. To je lepo od njega. Ni pa prav, če jo skuša šofer urno popihati, ako se pripeti kaka podobna nesreča.

Hujše je bilo pa v Oltenici na Romunskem ob sklepu zadnjega šolskega leta. Na ondotni osnovni šoli so imeli neko svečanost. Kakih trideset radovednih deklic je splezalo na streho bližnje ledenice, da bi bolje videle. Pod težo se je pa mahoma udrl strop. Deklice so se pogreznile s stropom vred v notranjost. Grozen prizor! Izpod tramovja so izvlekli 15 deklic mrtvih, druge so pa bile bolj ali manj ranjene. Radovednost — če je le prevelika — človeka dostikrat okreca.

Skupaj vedrili, skupaj umrli. Pri mestu Bratislava so našli meseca junija tri mrtve otročiče pod nekim grmom. Zatekli so se tja med nevihto. Strela jih je omamila in usmrtila. Hud udarec za starše, ki se morajo v takem slučaju pač tolažiti z resnico: »Kar Bog stori, vse prav stori.« Nekoč — pred nekaj leti — je sedel šolski ravnatelj Heigenmoser pri nekem posvetovanju, ko so mu sporočili pretresljivo brzojavko, da so mu vse tri hčere pri kopanju utonile. Ena je hotela drugo rešiti, in tako so se vse ponesrečile. Na prvi hip je bilo videti, da se bo onesvestil in zgrudil na tla. Toda kmalu je prišel k sebi in poln vdanosti dvignil oči k nebu rekoč: »Bog jih je dal, Bog mi jih je vzel; njegovo ime bodi češčeno.« Tako je krščansko junaštvo!

Tudi na izletih ni brez nesreč. O malih neizgovornostih, ki jih je vse polno na izletniških pohodih šolske mladine, časopisi ne poročajo. Če se temu ali onemu napravi na obleki pri skoku ali pri padcu kaj takega, kar smo včasih kot začetniki v grščini imenovali »schisma« (razkol ali razkroj); če se kaki mestni učenki, ki hoče biti malo bolj gosposka, odtrga predolg napetnik; če se nežno ličece ob vročih solnčnih pramenih nekoliko ožge... to so stvari, ki ne spadajo v »domačega novičarja«, pa jih radi pripovedujemo za šalo in smeh. Zadnjič so pa neki večji učenci prav za binkošti pohiteli iz Ljubljane tja v Ptuj. (Mimogrede opomnimo, da čas velikih praznikov ni prav primeren za šolske izlete.) Vrnili se niso vsi. Na nepojasnjjen način je eden (Vladimir Pirnat), ki je bil silno kratkoviden, ponoči padel z okna svojega prenočišča na tlak ter se je tako pobil, da je kmalu nato v bolnišnici umrl. So se pač drugi tovariši s tesnim srcem vračali na dom.

Nesrečni izletniki. Tako-le meseca maja se začne po vseh razredih izpraševanje, poizvedovanje, ugibanje: Kam na izlet? Za učiteljstvo taka »romanja« niso brez odgovornosti; zato se nekateri le bolj neradi odločijo za daljše izlete, zlasti, ker se redkokdaj vse dobro sponese. Šolarji na deželi so pač bolje utrjeni in bolj vztrajni v hoji in naporih kakor mladina iz mest, ki je bolj občutna in razvajena. Vendar pa nezgode niso izključene ne tu ne tam. Za svarilen zgled to-le: V okraju Radan na Poljskem je napravila ondotna dekliška šola izlet pod vodstvom učitelja. Na nekem večjem ribniku so se spravile vse na velik čoln ter veslale na globoko. Kar naenkrat zapazi ena izmed deklic, da sili skoz špranjo voda v čoln. Nehote jame vpiti, dasi še ni bilo nobene nevarnosti. Kričanje je zbegalo vse tovarišice, da se jih je polotila splošna zmedenost. V tem vrvenju se je čoln nagnil — in vse so popadale v vodo ter utonile. — Žalosten slučaj, ki glasno uči, da človek v nevarnosti ne sme izgubiti »glave«.

Modrost v pregovorih domačih in tujih.

Mladost.

Mladost je radost.
Mladosti čas najlepši čas.
Pomlad in mladost sta enakih lastnost.
Pridna mladost mirna starost.
V mladosti se kaj naučiti je najboljša
dota.
Kar se seje v mladosti, to se žanje v
starosti.
Kdor v mladosti hrani, ima v starosti
na strani.
V mladosti si treba preskrbeti palico
za starost.
Kdor mladost prespi, v starosti bdi.
Kdor noče v mladosti, mora v starosti.
Lena mladost — lačna starost.
Pitni bratje v mladosti, siromaštva
svatje v starosti.
Kdor jaha v mladosti, mora peš v sta-
rosti.
V mladosti neroden sin, v starosti trpin.
Kdor v mladosti oslepi, ostane slep vse
žive dni.
Grehi mladosti se kaznujejo v starosti.
Kar se v mladosti veselo na rovaš piše,
to se v starosti vzdihovaje briše.
Kdor v mladosti ne skrbi za zdravje, ga
starost ne tare.
Kdor hoče biti mlad v starosti, bodi
star v mladosti.
Mladost je napaka, ki se vsak dan iz-
boljšuje.
Mladost mine kakor cvetje zgine.
Mladost zbeži, lepota zvene.
Mladost neče, starost ne more.
Mladost in modrost imata redkokje isto
stanovanje.
Mladost je norost.
Mladost je norost: skače čez jarek, kjer
je most.
Mladost svobodna malokdaj dobra.
Mladost in bel papir se hitro umaže.

Drobiž.

Morje.

Ogromne so globine morij: Največja
globina v Jadranskem morju znaša 1223
metrov, v Sredozemskem morju 4404, v

Atlantskem oceanu 8526, v Indijskem
7000 in v Tihem oceanu 9780 m. Naj-
večja morska globina znaša približno
10 km in je podobna višini največjih
gorâ na zemlji (himalajsko gorovje).
Srednja globina morij je 3700 m, sred-
nja višina gorâ na celini 700 m.

Površina cele zemlje znaša 510 mi-
lijonov štirjaških kilometrov; od tega
je 149 milijonov kopnega sveta in 361
milijonov km² morja. Celina obsega 100
milijonov, morja 1400 milijonov kubič-
nih kvadratnih kilometrov.

V morski vodi so ogromne množine
soli. Ako bi voda v morjih izhlapela, bi
ostal na dnu 60 m debel sklad soli.
Ako bi hoteli to sol po vsej zemlji ena-
komerno razprostrti, bi pokrivala zem-
ljo 47 m debela plast soli. Ako bi pa
prenesli iz morja vso sol na kopno, bi
pokrila celino 150 m visoko. — Morska
voda je težja od sladke, zato z večjo silo
pritiska na spodnje plasti morja. Ako bi
tega ne bilo, bi se dvignila morska po-
vršina za 30 m, in morje bi pokrilo še
znaten del kopne zemlje.

Dočim vsa trda telesa svoj obseg pri
nižji temperaturi zmanjšujejo, ima voda
obratno lastnost; njen obseg se s pada-
njem toplote večja. Led je lažji od vode,
a ima večji obseg, zato plava na vodi.
Ako bi ne bilo tega pojava, in ako bi bil
led težji nego voda, potem bi padal na
dnu morja, jezer in rek, kopičil bi se
leto za letom, dokler ne bi sploh pošla
vsa voda. S tem pa bi bilo konec vsemu
življenju.

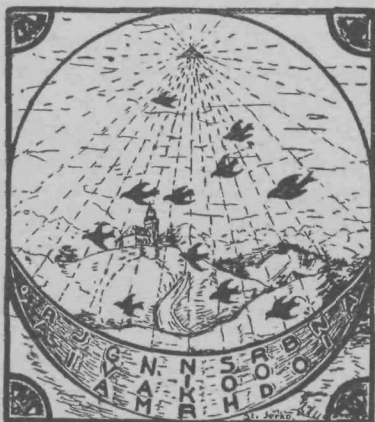
Istočasno, ko površina morja zmrzuje,
so delci vode pri 4 stop. C najtežji ter
padajo na dno. S tem nastaja navpična
cirkulacija v morju. Ta zakon, ki se ime-
nuje anomalija, omogočuje življenje v
morskih globinah. Drugače bi življenje
v njih propadlo.

Morje je silno bogato na živalstvu in
rastlinstvu. Samo Jadran ima 300 vrst
rib, od teh je do 100 vrst užitnih. Rast-
linstvo je manj preiskano, a je istotako
bogato. Alg je nad 2000 vrst. Iz alg se
dobivata jod in brom. Iz drobnega mor-
skega peska izdelujejo najlepši porcelan.
Korale služijo kot drag nakit. V morski
vodi sami so vsi elementi, ki jih ima

zemlja. Od vsakih 1000 delov morja je 35 delov soli, ostalo so rudnine in plini. V njej se nahajata tudi zlato in srebro. V eni toni morske vode je 1 centigram srebra in 5 centigramov zlata. Ako bi vse zlato in srebro, ki se nahaja v morju, razdelili v enakih delih na vse ljudi na zemlji, bi vsak dobil 10.000 kg srebra in 50.000 kg zlata.

Ogromen je pomen toplih morskih tokov, ki omogočujejo kmetijstvo in kulturno življenje v pokrajinah, kjer bi drugače kraljevala večna zima. Morje odpira neovirana pota trgovini in kulturi. Veličastna je lepota morja, diš svobode veje nad njim. Členovita morsk obal je vir bogastva in kulture narodov. Cenimo naš Jadran!

1. Skriválica.

2. Izpremenjevalnica.

V sledečih besedah izpremeni vselej debelo tiskano črko, pa boš dobil nekaj, kar te spominja na vernih duš dan. **B**eda, **p**ika, **k**apa, **s**log, **k**rak, **s**vet, **A**nka, **k**lek, vera, telo, **s**ipa, **v**aga, **d**eža, **i**kra, **g**oba, **s**eni, **s**ova, **r**oka, **f**rup.

3. Sestavljalnica.

A, a, dne, hiš, i, kot, lev, mula, ne,
ogleda, os, pri, up, vanj.

Iz teh besedi sestavi pregovor.

4. Podobnica.

(Rešitev in imena rešilcev — ki se sprejemajo le
tekem 10 dni po izidu lista — v prihodnji številki.)
Objavijo se le imena rešilcev vseh zagonek.

1. Rešitev besedne uganke v 2. številu.

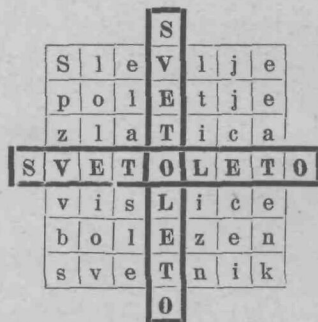
**Lašče, Pivka, Bevke, Svine, Dukla, Lesce,
Plano, Mirje, Seret, Odrin, Altaj, Dovje.**

Lepa beseda lepo mesto najde.

2. Rešitev posetnice v 2. številu.

Katoličanka.

- ### 3. Rešitev križu v 2. številu

Po sredi bereš:

Sveto leto.

4. Rešitev podobnice v 2. številu.

Denar se lahko povrne, dobro ime pa težko ali nikoli ne.

Listnica uredništva.

Rokopisi in rešitve naj se odslej pošiljajo na naslov: Uredništvo Vrta v Ljubljani, Pred škofijo št. 8.